

Doktorat
Kinga Majchrzak: *Miejsca jako nośniki pamięci w edukacji
studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*

26 czerwca 2017 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Kingi Majchrzak zatytułowanej *Miejsca jako nośniki pamięci w edukacji studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*. Promotorem rozprawy była dr hab. Hanna Solarczyk-Szwec, prof. UMK. Na recenzentów Rada WNP UMK wyznaczyła prof. dr hab. Marię Mendel (Uniwersytet Gdański) oraz prof. dr. hab. Stanisława Roszaka (Wydział Nauk Historycznych UMK).

Kinga Majchrzak ukończyła jednolite studia magisterskie na kierunku pedagogika na WNP UMK (2010), studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku historia na WNH i UMK (2010, 2012) oraz studia doktoranckie z zakresu pedagogiki na WNP UMK. Mgr K. Majchrzak jest redaktorką dwóch publikacji pt.: *Alternatywny przewodnik po toruńskich miejscach pamięci* (2014) i *Interaktywny przewodnik po miejscach pamięci Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu* (2016) oraz autorką tekstów naukowych, które opublikowane zostały w języku polskim i angielskim w monografiach zbiorowych oraz czasopismach naukowych.

Praca doktorska mgr K. Majchrzak ma charakter interdyscyplinarny. Ukazane zostały w niej prowadzone na pograniczu pedagogiki i historii rozważania dotyczące procesu edukacyjnego osadzonego w paradygmacie krytyczno-emancypacyjnym i skonstruowanym wokół edukacyjnego potencjału miejsc (żywej) pamięci. Zaprezentowany w dysertacji materiał empiryczny zgromadzony został dzięki przeprowadzeniu czterech cykli projektu edukacyjno-badawczego „Studenti wobec miejsc (nie)pamięci UMK”, w którym łącznie wzięło udział 87 studentów UMK, a także seniorzy i dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Opisywane przedsięwzięcie ulokowane zostało w konwencji badań w działaniu wspartej analizą i interpretacją danych uzyskanych na drodze: podporządkowanej gęstemu opisowi obserwacji uczestniczącej i samoobserwacji, wywiadów na podstawie zdjęć, a także przeszukiwania źródeł wtórnych, w tym esejów zawierających refleksje studentów dotyczące uczestnictwa w projekcie oraz wpisów pochodzących z prowadzonych przez studentów kalendarzy.

Łącząc treści historyczne z pedagogiczną metodą ich nowoczesnego przekazu projekt bazował przede wszystkim na pracy własnej studentów, którzy wspólnie podejmowali działania popularyzatorskie mające na celu

przywrócenie pamięci miejscom (UMK), m.in. przeprowadzili gry miejskie, zarejestrowali wywiady ze świadkami historii, stworzyli portal internetowy „Studenci wobec miejsc (nie)pamięci UMK”, gdzie zamieszczony został opracowany wspólnie *Studencki przewodnik po miejscach pamięci UMK*, brał udział w przygotowaniu *Interaktywnego przewodnika po miejscach pamięci Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*.

Prezentowa rozprawa składa się z czterech rozdziałów. W dwóch pierwszych ukazano rozważania teoretyczne dotyczące zagadnienia wielowymiarowości pamięci: opisano formy i funkcje nośników, zwrócono uwagę na poszerzenie rozumienia miejsc pamięci w naukach historycznych, zajęto stanowisko wobec kluczowych założeń pedagogiki miejsca, pedagogiki miejsc pamięci oraz pedagogiki pamięci, opisano zwrot od nauczania miejsc pamięci do uczenia się miejsc żywej pamięci, przedstawiono wybrane modele edukacji akademickiej. Wyniki analizy danych zgromadzonych w czasie realizacji projektu „Studenci wobec miejsc (nie)pamięci UMK” nie sprawdzają się do ukazania przebiegu poszczególnych cykli projektu, ale zostały poddane interpretacji ze względu na kontekst: kulturowy i instytucjonalny, procesy społeczne: konstruowania edukacyjnej wspólnoty, desocjalizacji wyuczonych ról studenta oraz osoby prowadzącej zajęcia, procesy edukacyjne: uczenia się przez działania popularyzatorskie, uczenia się własnych miejsc pamięci, międzypokoleniowego uczenia się, uczenia się przez badania, a także ze względu na zmiany doświadczane przez uczestników projektu.

Przedłożona do oceny dysertacja mgr K. Majchrzak została wysoko oceniona przez recenzentów, którzy podkreślili jej innowacyjność i nowatorski charakter. Ogromne znaczenie w tej ocenie miały zauważone przez recenzentów walory naukowe (dobry warsztat, metodologiczna swoboda i trafność dokonywanych wyborów) oraz społeczne (indywidualne i społeczne zaangażowanie prowadzące do zmiany). Równocześnie recenzenci zgodnie stwierdzili, że autorka powinna podjąć starania o opublikowanie rozprawy.

Obrona zakończyła się jednomyślnym wnioskiem Komisji Doktorskiej WNP UMK o nadanie mgr Kindze Majchrzak tytułu doktora nauk społecznych i wyróżnieniu pracy.

Agata Szwach